ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΩΝ
Ημ/νία: 18-08-2026
Αριθμός Πρωτοκόλλου: 30426

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Τα Νομικά Πρόσωπα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σύμφωνα με τον Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ν. 5314, Α΄103)

Αριθμός Εγκυκλίου: 19
Α.Π.: 45724/17-8-2026
ΑΔΑ: Ρ4ΙΔ46ΜΤΛ6-ΧΥΓ

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή 3

I. Νομικά Πρόσωπα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης 3

4

A. Υφιστάμενα νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης δήμων και περιφερειών 4

B. Νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης τα οποία συστήνουν και συμμετέχουν οι δήμοι και οι περιφέρειες 7

II. Λοιπά νομικά πρόσωπα στα οποία συμμετέχουν δήμοι και περιφέρειες - Άρθρο 189 Κ.Τ.Α. 7

A. Κατηγορίες νομικών προσώπων άρθρου 189 Κ.Τ.Α. 8

B. Επισημάνσεις για τα νομικά πρόσωπα του άρθρου 189 Κ.Τ.Α. 8

III. Γενικές επισημάνσεις για τα όργανα διοίκησης, και τη λειτουργία των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρα 190 έως 195 Κ.Τ.Α.) 9

IV. Μεταβατική διάταξη για τη συγκρότηση διοικητικού συμβουλίου νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης - Εφαρμογή άρθρου 289 Κ.Τ.Α. 12

V. Θέματα οικονομικής διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης 14

VI. Κατάργηση νομικών προσώπων 21

VII. Μετατροπή υφιστάμενων νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης σε αναπτυξιακούς οργανισμούς 23

VIII. Απαιτούμενες ενέργειες 26

IX. Καταστατική θέση οργάνων διοίκησης νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης 27

A. Λήψη ειδικής άδειας 27

1. Ειδική άδεια για συγκεκριμένο αριθμό ημερών 27

2. Ειδική άδεια για συμμετοχή σε συνεδρίαση συλλογικού οργάνου 28

B. Οικονομικές Απολαβές 30

1. Έξοδα παράστασης 30

2. Αποζημιώσεις για τις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων 31

Γ. Έναρξη ισχύος 32

Εισαγωγή

Κατόπιν ψήφισης και θέσης σε ισχύ του Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Κ.Τ.Α., ν.5314/2026, Α' 103), σας γνωστοποιούμε ότι το Μέρος Β' του Βιβλίου Δεύτερου αυτού, εστιάζει στα νομικά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης, με σκοπό την καταγραφή και τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου που διέπει την οργάνωση και λειτουργία τους.

Οι διατάξεις του Κ.Τ.Α. επιχειρούν τον εξορθολογισμό και την αναδιάταξη των νομικών προσώπων των δήμων και των περιφερειών σε βιώσιμες κατηγορίες, λειτουργικές και ικανές να ομαδοποιήσουν τις δράσεις τους σε συγκεκριμένες νομικές μορφές. Τούτο διότι η πολυδιάσπαση στις μορφές και στις κατηγορίες νομικών προσώπων που εντοπίζονται μέχρι πρόσφατα, καθιστούσε αναποτελεσματική για τους δήμους και τις περιφέρειες τη διαχείριση του προσωπικού τους και τον έλεγχο ή την παρακολούθηση της οικονομικής λειτουργίας των νομικών προσώπων που έχουν συστήσει ή στα οποία συμμετέχουν, αντίστοιχα. Επίσης, το Μέρος Β' του Βιβλίου Δεύτερου του Κ.Τ.Α. οργανώνεται βάσει της διάκρισης μεταξύ των νομικών προσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των λοιπών νομικών προσώπων στα οποία συμμετέχουν δήμοι και περιφέρειες, ώστε να τεθούν κοινοί κανόνες λειτουργίας στα νομικά πρόσωπα της πρώτης κατηγορίας.

Με την παρούσα εγκύκλιο:

α. Αποτυπώνεται το νέο τοπίο που διαμορφώνει ο Κ.Τ.Α. ως προς τα νομικά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων στα οποία συμμετέχουν δήμοι και περιφέρειες, μέσω της βασικής καταγραφής τους.
β. Παρουσιάζονται οι διαδικασίες κατάργησης, λύσης, μετατροπής και συγχώνευσης των νομικών προσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης.
γ. Καταγράφεται η καταστατική θέση των προσώπων διοίκησης των νομικών προσώπων αυτών.

Ι. Νομικά Πρόσωπα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

*Για την εφαρμογή των επιμέρους διατάξεων του Κ.Τ.Α., **ως «νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης»** νοούνται τα νομικά πρόσωπα που περιγράφονται, κατά κατηγορία, στα άρθρα 187 και 188 Κ.Τ.Α., τα οποία αποτελούν τους **«φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης»**.*

Α. Υφιστάμενα νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης δήμων και περιφερειών

1. Νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης που λειτουργούν στους δήμους

1.1 Στους δήμους συνεχίζουν να λειτουργούν τα εξής νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου:

α) τα υφιστάμενα δημοτικά ιδρύματα,
β) οι υφιστάμενοι διαδημοτικοί και διαβαθμιδικοί σύνδεσμοι, οι Φο.Δ.Σ.Α. και ο Ε.Σ.Δ.Ν.Α.
γ) τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία διατηρήθηκαν με:
γα) την υπ' αρ. 103036/29.11.2023 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών «Εξαίρεση Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α΄ βαθμού, από την αυτοδίκαιη κατάργηση/λύση των άρθρων 27 και 29 του ν. 5056/2023 (Α΄ 163)» (Β΄ 6719) και
γβ) την υπ' αρ. 108912/19.12.2023 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών «Εξαίρεση Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, από την αυτοδίκαιη κατάργηση του άρθρου 27 του ν. 5056/2023» (Β΄ 7549),
δ) η «Επιτροπή Εγχώριας Περιουσίας Κυθήρων και Αντικυθήρων»,
ε) η «Πανταζοπούλειος Λαϊκή Σχολή» Δήμου Καλαμάτας, της οποίας το καταστατικό εγκρίθηκε και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Α΄ 290/ 9.12.1968),
στ) τα υφιστάμενα δημοτικά ή διαδημοτικά λιμενικά ταμεία, τα οποία συστάθηκαν σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 28 του ν. 2738/1999 (Α΄ 180) ή την παρ. 8 του άρθρου 140 του ν. 4504/2017 (Α΄ 184),
ζ) το υφιστάμενο αγαθοεργό ίδρυμα «Γηροκομείο - Πτωχοκομείο Κέρκυρας» του οποίου το καταστατικό εγκρίθηκε και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Α΄ 194/ 1.9.1949), στο οποίο περιλαμβάνεται και το υφιστάμενο αγαθοεργό ίδρυμα «Ορφανοτροφείο Κέρκυρας».

1.2. Στους δήμους συνεχίζουν να λειτουργούν τα εξής νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου:

α) οι υφιστάμενοι αναπτυξιακοί οργανισμοί, με την επιφύλαξη του άρθρου 207 Κ.Τ.Α.,

β) οι υφιστάμενες Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.), οι υφιστάμενες Δημοτικές Επιχειρήσεις Τηλεθέρμανσης[1], οι οποίες διέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις Δ.Ε.Υ.Α., καθώς και η Διαδημοτική Επιχείρηση Τηλεθέρμανσης Δυτικής Μακεδονίας του άρθρου 24 του ν. 4872/2021 (Α΄ 247),

γ) οι υφιστάμενοι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α.), με τη μορφή ανωνύμων εταιρειών,

δ) τα υφιστάμενα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στους σκοπούς των οποίων περιλαμβάνεται και η λειτουργία Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.),

ε) οι υφιστάμενες δημοτικές επιχειρήσεις, με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού,

στ) οι κοινωφελείς επιχειρήσεις, οι οποίες διατηρήθηκαν με την υπ' αρ. 103036/29.11.2023 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών «Εξαίρεση Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α΄ βαθμού, από την αυτοδίκαιη κατάργηση/λύση των άρθρων 27 και 29 του ν. 5056/2023 (Α΄ 163)» (Β΄ 6719),

ζ) η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Εθνικός Κήπος - Μητροπολιτικό Πράσινο Α.Ε.», η οποία λειτουργεί σύμφωνα με τα άρθρα 100 έως 104 του ν. 4674/2020 (Α΄ 53),

η) η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ξινό Νερό Μονομετοχική Α.Ε. Ο.Τ.Α.», η οποία λειτουργεί σύμφωνα με το καταστατικό της, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην κείμενη νομοθεσία,

θ) οι υφιστάμενες ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 252 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Κ.Δ.Κ., ν. 3463/2006, Α΄ 114), οι οποίες υλοποιούν προγράμματα LEADER στο Στρατηγικό Σχέδιο για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 ή στο Πρόγραμμα Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα 2021-2027 και λειτουργούν σύμφωνα με το καταστατικό τους, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην κείμενη νομοθεσία,

ι) η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων Α.Ε. Ο.Τ.Α.», η οποία λειτουργεί σύμφωνα με το καταστατικό της, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην κείμενη νομοθεσία.

1.3. Νομικά πρόσωπα που καταργούνται 31.12.2026

Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που λειτουργούν στους δήμους, τα οποία υπήχθησαν στο άρθρο 27 του ν. 5056/2023 (Α΄ 163) και τα οποία δεν περιλαμβάνονται στις σχετικές αποφάσεις του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών[2], **καταργούνται αυτοδικαίως την 31η Δεκεμβρίου 2026 και οι αρμοδιότητές τους ασκούνται από την 1η Ιανουαρίου 2027 από τον οικείο δήμο.** Με πράξη του Γραμματέα της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης που δημοσιεύεται στην

---

1 Η Δημοτική Επιχείρηση Τηλεθέρμανσης Πτολεμαΐδας και η Δημοτική Επιχείρηση Τηλεθέρμανσης ευρύτερης περιοχής Αμυνταίου.

2 Υπ' αρ. 103036/29.11.2023(Β΄ 6719) και υπ΄ αρ. 108912/19.12.2023 (Β΄ 7549), αποφάσεις του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εντός ενός (1) μηνός από την ως άνω ημερομηνία, ήτοι μέχρι 1η Φεβρουαρίου 2027, διαπιστώνεται η κατάργησή τους.

2. Νομικά Πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης που λειτουργούν στις περιφέρειες

2.1. Στις περιφέρειες συνεχίζουν να λειτουργούν τα εξής νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου:

α) τα υφιστάμενα περιφερειακά ιδρύματα,
β) οι υφιστάμενοι διαβαθμιδικοί σύνδεσμοι,
γ) οι φορείς λειτουργίας λαϊκών αγορών της Περιφέρειας Αττικής και της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης.

2.2. Στις περιφέρειες συνεχίζουν να λειτουργούν τα εξής νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου:
α) οι υφιστάμενοι αναπτυξιακοί οργανισμοί, με την επιφύλαξη του άρθρου 207 Κ.Τ.Α.,
β) τα υφιστάμενα περιφερειακά ταμεία ανάπτυξης,
γ) οι υφιστάμενοι Φο.Δ.Σ.Α., με τη μορφή ανωνύμων εταιρειών,
δ) το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου «Φορέας Διαχείρισης Μητροπολιτικού Πάρκου Περιβαλλοντικών και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων και Ανάπτυξης Κοινωνικής Οικονομίας «Αντώνης Τρίτσης», το οποίο λειτουργεί σύμφωνα με το Μέρος Τέταρτο του ν. 4414/2016 (Α΄ 149),
ε) οι υφιστάμενες αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 194 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), περί επιχειρήσεων περιφερειών, οι οποίες υλοποιούν προγράμματα LEADER στο Στρατηγικό Σχέδιο για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 ή στο Πρόγραμμα Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα 2021-2027 και λειτουργούν σύμφωνα με το καταστατικό τους, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην κείμενη νομοθεσία.

2.3. Καταργούμενα νομικά πρόσωπα
Από 29 Ιουνίου 2026, ημερομηνία έναρξης ισχύος του Κ.Τ.Α., το περιφερειακό ίδρυμα «Κεφαλληνιακό Ίδρυμα Ερευνών» του π.δ. 252/2005 (Α΄ 301) καταργήθηκε.
Από την ίδια ημερομηνία προβλέπεται η άμεση εκκίνηση της εκκαθάρισής του από την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, ύστερα από απόφαση του οικείου περιφερειακού συμβουλίου. Ο όρος "εκκαθάριση" δεν δύναται να νοηθεί υπό την εταιρική-εμπορική του διάσταση (η οποία περιλαμβάνει εκποίηση στοιχείων), αλλά ταυτίζεται εννοιολογικά με τη διοικητική διαδικασία καταγραφής, απογραφής και αποτύπωσης των περιουσιακών του στοιχείων στην περίπτωση κατάργησης. Προς τούτο, δύναται να εφαρμοστεί αναλογικά η θεσμοθετημένη διαδικασία του άρθρου 206 του Κ.Τ.Α. για τη λύση των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δυνάμει του οποίου σκοπείται η διασφάλιση της δημόσιας περιουσίας, εφαρμοζομένων παράλληλα των ειδικότερων προβλέψεων του δευτέρου και τρίτου εδαφίου της παρ. 1 του αρ. 287, όπου ορίζεται ρητά ότι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι προγενέστερες συμφωνίες, που διέπουν την κυριότητα ή εγκατάσταση επιστημονικού εξοπλισμού και ότι η λοιπή περιουσία του νομικού προσώπου που δεν διέπεται από άλλο καθεστώς (όπως ενδεικτικά ειδικότερα εμπράγματα

δικαιώματα) περιέρχεται στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων και διατίθεται αποκλειστικά για τον σκοπό για τον οποίο παραχωρήθηκε.

3. Συνεχίζουν να λειτουργούν η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.), η Ένωση Περιφερειών (ΕΝ.ΠΕ.) και οι Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων (Π.Ε.Δ.).

Β. Νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης τα οποία συστήνουν και συμμετέχουν οι δήμοι και οι περιφέρειες

1. Δήμοι

- Από 29 Ιουνίου 2026, ημερομηνία έναρξης ισχύος του Κ.Τ.Α. οι δήμοι δεν μπορούν να συστήσουν νέο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης.

- Από 29 Ιουνίου 2026, κάθε δήμος, δύναται να συστήσει ή να συμμετέχει μόνο στα εξής νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης:
  - αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης»,
  - δημοτική επιχείρηση ύδρευσης και αποχέτευσης. Από τη δυνατότητα αυτή εξαιρούνται οι δήμοι της Περιφέρειας Αττικής και της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας,
  - αναπτυξιακό οργανισμό, σε συνδυασμό με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 207, περί της διαδικασίας μετατροπής υφιστάμενων νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης σε αναπτυξιακούς οργανισμούς.
- Από 29 Ιουνίου 2026, κάθε δήμος δύναται να συμμετέχει σε υφιστάμενη δημοτική επιχείρηση με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 281 Κ.Τ.Α., χωρίς να έχει τη δυνατότητα σύστασης νέα επιχείρησης.

2. Περιφέρειες

Από 29 Ιουνίου 2026, ημερομηνία έναρξης ισχύος του Κ.Τ.Α., η περιφέρεια:

- δεν μπορεί να συστήσει νέο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης,
- δύναται να συστήσει ή να συμμετέχει μόνο σε αναπτυξιακό οργανισμό.
- δύναται να συμμετέχει σε υφιστάμενη δημοτική επιχείρηση με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 281 Κ.Τ.Α., χωρίς να έχει τη δυνατότητα σύστασης νέα επιχείρησης.

ΙΙ. Λοιπά νομικά πρόσωπα στα οποία συμμετέχουν δήμοι και περιφέρειες - Άρθρο 189 Κ.Τ.Α.

Α. Κατηγορίες νομικών προσώπων άρθρου 189 Κ.Τ.Α.

Για τον Κ.Τ.Α., δεν αποτελούν νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο 186 Κ.Τ.Α., τα εξής νομικά πρόσωπα:

1. Οι υφιστάμενες αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, στις οποίες συμμετέχουν δήμοι, περιφέρειες ή νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης, συμπεριλαμβανομένων των Ευρωπαϊκών Ομίλων Εδαφικής Συνεργασίας (Ε.Ο.Ε.Σ.), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο εθνικό και ενωσιακό δίκαιο και ειδικότερα στα άρθρα 108 έως 114 του ν. 4483/2017 (Α΄ 107) και το άρθρο 342 Κ.Τ.Α. Σημειώνεται ότι στην παρούσα περίπτωση εμπίπτει και το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Κ.Ε.Δ.Ε.
2. Οι υφιστάμενες κοινότητες ανανεώσιμης ενέργειας, στις οποίες συμμετέχουν δήμοι, περιφέρειες ή νομικά πρόσωπα αυτών, και οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με τον ν. 3468/2006 (Α΄ 129).
3. Οι υφιστάμενες ενεργειακές κοινότητες, στις οποίες συμμετέχουν δήμοι ή περιφέρειες, και οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με τον ν. 4513/2018 (Α΄ 9) και τον ν. 4843/2021 (Α΄ 193),
4. Οι υφιστάμενες εταιρείες μεικτής οικονομίας, στις οποίες συμμετέχουν δήμοι ή περιφέρειες, και οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν. 947/1979 (Α΄ 169).
5. Οι υφιστάμενες ναυτικές εταιρείες, στις οποίες συμμετέχουν δήμοι, περιφέρειες ή νομικά πρόσωπα αυτών, και οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με τον ν. 959/1979 (Α΄ 192).
6. Οι υφιστάμενες ανώνυμες εταιρείες και οι αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, τις οποίες έχουν ιδρύσει ή στις οποίες συμμετέχουν δήμοι, περιφέρειες, η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας, η Ένωση Περιφερειών και οι Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων, με την επιφύλαξη του άρθρου 207 Κ.Τ.Α., περί διαδικασίας μετατροπής υφιστάμενων νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης σε αναπτυξιακούς οργανισμούς.
Στις αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες υπάγονται και τα κέντρα πρόληψης των εξαρτήσεων και προαγωγής της ψυχοκοινωνικής υγείας, όπως και τα δίκτυα δήμων και περιφερειών και τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης. Σημειώνεται ότι στην παρούσα περίπτωση εμπίπτει και η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Ανώνυμη Εταιρεία (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.).
7. Η υφιστάμενη ανώνυμη εταιρεία «Πληροφόρηση - Επιμόρφωση - Τοπική Ανάπτυξη Ανώνυμη Εταιρεία» (Π.Ε.Τ.Α.) Α.Ε.

Β. Επισημάνσεις για τα νομικά πρόσωπα του άρθρου 189 Κ.Τ.Α.

1. Από την 29η Ιουνίου 2026, οι δήμοι, οι περιφέρειες και τα νομικά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης **δεν επιτρέπεται να συμμετάσχουν** σε άλλα νομικά πρόσωπα τα οποία δεν εντάσσονται στο άρθρο 186 Κ.Τ.Α., **με εξαίρεση** τη συμμετοχή τους στις ενεργειακές κοινότητες, σύμφωνα με τον ν. 4513/2018 και σε Ε.Ο.Ε.Σ., σύμφωνα με τα άρθρα 108 έως 113 του ν. 4483/2017, και το άρθρο 342 του Κ.Τ.Α. για τις διεθνείς συνεργασίες.

2. Τα νομικά πρόσωπα του άρθρου 189 Κ.Τ.Α., συνεχίζουν να λειτουργούν σύμφωνα με το καταστατικό τους και την κατά περίπτωση ειδικότερη νομοθεσία που τα διέπει.

3. Τα νομικά πρόσωπα του άρθρου 189 του Κ.Τ.Α., στα οποία ο δήμος ή η περιφέρεια κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών ή των μεριδίων:

- οφείλουν να εντάσσονται στον Κόμβο Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του άρθρου 533 του Κ.Τ.Α.
- Οι ναυτικές εταιρείες του ν. 959/1979 που διεξάγουν θαλάσσιες συγκοινωνίες και μεταφορές και οι αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, στις οποίες συμμετέχουν κατά πλειοψηφία οι δήμοι και οι περιφέρειες, επιχορηγούνται από αυτούς σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 198 του Κ.Τ.Α., περί πόρων και χρηματοδότησης.

4. Τα νομικά πρόσωπα του άρθρου 189 Κ.Τ.Α.

- εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 607επ., αναφορικά με τις αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων και 646επ, αναφορικά με τις προγραμματικές συμβάσεις του Κ.Τ.Α., εφόσον συνιστούν αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς κατά τις περ. 1, 3 ή 4 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4412/2016 (Α΄ 147) και

III. Γενικές επισημάνσεις για τα όργανα διοίκησης και τη λειτουργία των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρα 190 έως 195 Κ.Τ.Α.)

Όλα τα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρα 187 και 188 του Κ.Τ.Α) εφαρμόζουν τα άρθρα 190 έως 202 Κ.Τ.Α., εφόσον δεν υφίσταται ειδικότερη διάταξη ανά κατηγορία νομικού προσώπου.

Ειδικότερα:

Α. Σύμφωνα με το άρθρο 190 Κ.Τ.Α.:

- εντάσσονται στον Κόμβο Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του άρθρου 533 Κ.Τ.Α.,
- υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4765/2021 (Α' 6),
- υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4727/2020 (Α' 184),
- υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016 (Α' 147), εφόσον συνιστούν αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς, σύμφωνα με τις περ. 1, 3 ή 4 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ίδιου νόμου,
- εκπροσωπούνται στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου και, όταν αυτός κωλύεται ή απουσιάζει, από τον αντιπρόεδρο.

Β. Συμπληρωματικές επισημάνσεις για τα όργανα διοίκησης και τη λειτουργία των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του άρθρου 187 Κ.Τ.Α. (άρθρα 191 έως 194 Κ.Τ.Α.)

1. Όλα τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης εφαρμόζουν:

- το άρθρο 191, περί συγκρότησης διοικητικών συμβουλίων,
- το άρθρο 192, περί ιδιοτήτων και θητείας μελών διοικητικού συμβουλίου,
- το άρθρο 193, περί αναπλήρωσης και αντικατάστασης μελών διοικητικού συμβουλίου και
- το άρθρο 194, περί αρμοδιοτήτων και λειτουργίας οργάνων διοίκησης νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης,

με την επιφύλαξη:

- διαφοροποιήσεων για συγκεκριμένες κατηγορίες νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και
- τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 289 του Κ.Τ.Α., (επόμενο κεφαλαίο IV).

2. Διαφοροποιήσεις για συγκεκριμένες κατηγορίες νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Οι Σύνδεσμοι, οι Φο.Δ.Σ.Α. με τη μορφή Συνδέσμου, ο Ε.Δ.Σ.Ν.Α., τα Διαδημοτικά Λιμενικά Ταμεία και οι Φορείς Λαϊκών Αγορών λειτουργούν σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις που διέπουν την κάθε μία κατηγορία νομικού προσώπου όπως περιγράφεται στο Μέρος Β΄ του Βιβλίου δεύτερου του Κ.Τ.Α. Εφόσον δεν αντιτίθενται στα άρθρα του Κ.Τ.Α., εφαρμόζονται οι προβλέψεις της συστατικής τους πράξης.

2. Στα διαδημοτικά λιμενικά ταμεία εφαρμόζονται αναλογικά οι προβλέψεις του Κεφαλαίου Ε΄ του Μέρους Β΄, του Βιβλίου δεύτερου του Κ.Τ.Α., περί διαδημοτικών και διαβαθμιδικών συνδέσμων.

3. Στα δημοτικά ιδρύματα, στην Επιτροπή Εγχώριας Περιουσίας Κυθήρων και Αντικυθήρων, στην «Πανταζοπούλειο Λαϊκή Σχολή» Δήμου Καλαμάτας, στο αγαθοεργό ίδρυμα «Γηροκομείο - Πτωχοκομείο Κέρκυρας» και στο αγαθοεργό ίδρυμα «Ορφανοτροφείο Κέρκυρας» εφαρμόζονται το άρθρο 191, περί συγκρότησης διοικητικών συμβουλίων και 192, περί ιδιοτήτων και θητείας μελών διοικητικού συμβουλίου, Κ.Τ.Α. μόνο εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στην ιδρυτική τους πράξη και τον οργανισμό τους.[3]

4. Τα δημοτικά λιμενικά ταμεία γεωγραφικής περιοχής ευθύνης ενός δήμου, διατηρούν τον υφιστάμενο αριθμό και τις ιδιότητες των μελών του διοικητικού τους συμβουλίου.

---

3 Παρ. 5 του άρθρου 190 Κ.Τ.Α. Για παράδειγμα, εάν στην ιδρυτική πράξη ενός δημοτικού ιδρύματος αναφέρεται ρητά ως όργανο διοίκησης η εκτελεστική επιτροπή, εξακολουθεί να λειτουργεί, παρά το γεγονός ότι στις διατάξεις του Κ.Τ.Α. δεν προβλέπεται εκτελεστική επιτροπή για τα ιδρύματα. Στην περίπτωση που το δημοτικό ίδρυμα θέλει να προσαρμοστεί στις διατάξεις του Κ.Τ.Α., δύναται να τροποποιήσει την ιδρυτική του πράξη σε συστοίχιση με αυτόν.

Γ. Συμπληρωματικές επισημάνσεις για τα όργανα διοίκησης και τη λειτουργία των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου του άρθρου 187 Κ.Τ.Α. (άρθρα 191 έως 193 και 195 Κ.Τ.Α.)

1. Όλα τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης εφαρμόζουν:

- το άρθρο 191, περί συγκρότησης διοικητικών συμβουλίων,
- το άρθρο 192, περί ιδιοτήτων και θητείας μελών διοικητικού συμβουλίου,
- το άρθρο 193, περί αναπλήρωσης και αντικατάστασης μελών διοικητικού συμβουλίου και
- το άρθρο 195, περί Κανονισμών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης,

με την επιφύλαξη:

- διαφοροποιήσεων για συγκεκριμένες κατηγορίες νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και
- τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 289 του Κ.Τ.Α., (επόμενο κεφαλαίο IV).

2. Διαφοροποιήσεις για συγκεκριμένες κατηγορίες νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης

1. Τα Π.Τ.Α., οι Δ.Ε.Υ.Α., οι Αναπτυξιακοί Οργανισμοί, οι Φο.Δ.Σ.Α. ΑΕ λειτουργούν σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις που διέπουν την κάθε μία κατηγορία νομικού προσώπου, όπως περιγράφεται στο Μέρος Β΄ του Βιβλίου δεύτερου του Κ.Τ.Α. Συμπληρωματικά, εφόσον δεν αντιτίθενται στα άρθρα του Κ.Τ.Α., εφαρμόζονται οι προβλέψεις του καταστατικού τους.
2. Οι επιχειρήσεις ειδικού σκοπού με αντικείμενο τη Ραδιοφωνία και Τηλεόραση λειτουργούν σύμφωνα με το καταστατικό τους και συμπληρωματικά με το άρθρο 281 Κ.Τ.Α. και το ν.4548/2018, εφόσον έχουν τη μορφή Α.Ε.
3. Οι ανώνυμες εταιρείες με την επωνυμία «Ξινό Νερό Μονομετοχική Α.Ε. Ο.Τ.Α.», «Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων Α.Ε. Ο.Τ.Α.», ή οι υφιστάμενες ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 252 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, Α΄ 114), ή οι υφιστάμενες αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 194 του ν. 3852/2010 (Α΄ 87), περί επιχειρήσεων περιφερειών, λειτουργούν σύμφωνα με το καταστατικό τους, εκτός εάν ρυθμίζεται διαφορετικά στην κείμενη νομοθεσία. Για ό, τι δεν ορίζεται στο καταστατικό τους, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 4548/2018 (Α΄104) και οι διατάξεις του Κ.Τ.Α. Σε όσες περιπτώσεις το καταστατικό τους παραπέμπει στις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις του ν. 3463/2006, νοούνται οι διατάξεις του Κ.Τ.Α.
4. Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Εθνικός Κήπος - Μητροπολιτικό Πράσινο Α.Ε.», λειτουργεί σύμφωνα με τα άρθρα 100 έως 104 του ν. 4674/2020 (Α' 53), τις διατάξεις του Κ.Τ.Α. και συμπληρωματικά με τις διατάξεις του ν. 4548/2018. Το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου «Φορέας Διαχείρισης Μητροπολιτικού Πάρκου Περιβαλλοντικών και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων και Ανάπτυξης Κοινωνικής Οικονομίας «Αντώνης Τρίτσης» λειτουργεί σύμφωνα με το Μέρος Τέταρτο του ν. 4414/2016 (Α' 149).

IV. Μεταβατική διάταξη για τη συγκρότηση διοικητικού συμβουλίου νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης - Εφαρμογή άρθρου 289 Κ.Τ.Α.

1. Μετά την εγκατάσταση των νέων προεδρείων των δημοτικών συμβουλίων, θα πρέπει άμεσα[4] να διενεργηθεί η συγκρότηση νέων διοικητικών συμβουλίων, των ακόλουθων δημοτικών νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης, ώστε να προσαρμόσουν τα μέλη που ορίζονται από τα δημοτικά τους συμβούλια, σύμφωνα στις προβλέψεις του Μέρους Β΄ του δεύτερου βιβλίου του Κ.Τ.Α.:

- Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου τα οποία διατηρήθηκαν με τις υπ' αρ. 103036/29.11.2023 (Β΄6719) και υπ' αρ. 108912/19.12.2023 (Β΄7549) αποφάσεις του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών.
- Κοινωφελείς επιχειρήσεις, οι οποίες διατηρήθηκαν με την υπ' αρ. 103036/29.11.2023 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών (Β' 6719). Για λόγους ενότητας δικαίου στις κοινωφελείς επιχειρήσεις που προσαρμόζονται στις επιταγές της ανωτέρω μεταβατικής διάταξης, υπάγονται και οι κοινωφελείς επιχειρήσεις στις οποίες λειτουργούν Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ).

2. Στα δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της παρ. 2 του άρθρου 287 Κ.Τ.Α.[5], που καταργούνται στις 31 Δεκεμβρίου 2026, εφαρμόζεται το Κεφάλαιο Γ' του Β΄ Μέρους Βιβλίου Δεύτερου του Κ.Τ.Α., χωρίς νέα συγκρότηση και προσαρμογή με τις διατάξεις του Κ.Τ.Α. των διοικητικών τους συμβουλίων, καθώς δεν εφαρμόζεται η παρ. 4 του άρθρου 192 Κ.Τ.Α.[6] Σε όσα από αυτά τα νομικά πρόσωπα λειτουργούσε μέχρι 29.6.2026 εκτελεστική επιτροπή, τη διατηρούν μέχρι την κατάργησή τους, διατηρώντας δυνητικά την ίδια [7]. Επιπλέον, στους συνδέσμους δήμων του άρθρου 287 παρ. 3 Κ.Τ.Α. με αντικείμενο την ύδρευση ή αποχέτευση, δεν χρειάζεται νέα συγκρότηση και προσαρμογή με τις διατάξεις του Κ.Τ.Α. των διοικητικών τους συμβουλίων καθώς με την παρ. 1 του άρθρου 213 τα όργανα διοίκησης των συνδέσμων συνεχίζουν μέχρι τη λήξη της αυτοδιοικητικής περιόδου. Ωστόσο σε περίπτωση αντικατάστασης μέλους, εφαρμόζεται το άρθρο 193 του Κ.Τ.Α.

3. Σε όσα δημοτικά ιδρύματα και σε όσα δημοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που έχουν διατηρηθεί με τις σχετικές αποφάσεις του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών λειτουργούσε μέχρι 29.6.2026 εκτελεστική επιτροπή, τη διατηρούν μέχρι τη λήξη της τρέχουσας

---

4 Παρ. 1 του άρθρου 289 Κ.Τ.Α. Σκοπός της διάταξης είναι η άμεση ανανέωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου, των προέδρων και αντιπροέδρων των νομικών προσώπων, οι οποίοι καλούνται να ασκήσουν τα καθήκοντά τους για το υπόλοιπο μισό της αυτοδιοικητικής περιόδου.

5 Παρ. 3 του άρθρου 289 Κ.Τ.Α., όπως προστέθηκε με την παρ.3 του άρθρου 53 ν. 5321/2026 (Α΄114).

6 Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 192 Κ.Τ.Α. «Ο ορισμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου των νομικών προσώπων της παρ. 1, με εξαίρεση τους συνδέσμους, διεξάγεται ανά τριάντα (30) μήνες και λήγει σε κάθε περίπτωση με την εγκατάσταση των νέων μελών. Μέσα σε έναν (1) μήνα από την εκλογή των μελών του προεδρείου του, το δημοτικό ή το περιφερειακό συμβούλιο συνεδριάζει και ορίζει τα νέα μέλη του διοικητικού συμβουλίου που θα το εκπροσωπούν.».

7 Παρ. 2 του άρθρου 289 Κ.Τ.Α., όπως προστέθηκε με την παρ.2 του άρθρου 53 ν. 5321/2026 (Α΄114).

αυτοδιοικητικής περιόδου, διατηρώντας δυνητικά την ίδια σύνθεση[8]. Ωστόσο σε περίπτωση αντικατάστασης μέλους, εφαρμόζεται το άρθρο 193 του Κ.Τ.Α.

4. Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) δύνανται, μέχρι τη λήξη της τρέχουσας αυτοδιοικητικής περιόδου, να διατηρήσουν, όπως ίσχυαν κατά την 29η Ιουνίου 2026, τον υφιστάμενο αριθμό και τις ιδιότητες των μελών του διοικητικού τους συμβουλίου. Η ανωτέρω πρόβλεψη παρέχει ωστόσο τη δυνατότητα στα νομικά αυτά πρόσωπα να εφαρμόσουν άμεσα τις διατάξεις του Κ.Τ.Α., προσαρμόζοντας τα διοικητικά τους συμβούλια στις οικείες προβλέψεις του[9]. Σε περίπτωση αντικατάστασης μέλους, εφαρμόζεται το άρθρο 193 του Κ.Τ.Α. διατηρώντας τον υφιστάμενο αριθμό και τις ιδιότητες των μελών του διοικητικού τους συμβουλίου, εκτός και εάν αποφασιστεί η πλήρης συμμόρφωση με τις πάγιες διατάξεις του Κ.Τ.Α.

Επιπλέον, οι Δ.Ε.Υ.Α. δύνανται να διατηρήσουν επιτροπές που είχαν συστήσει σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 1069/1980 (Α' 191), περί αρμοδιοτήτων διοικητικού συμβουλίου και προέδρου, μέχρι τη λήξη της τρέχουσας αυτοδιοικητικής περιόδου.

5. Επισημαίνεται ότι:

- το διοικητικό συμβούλιο και η εκτελεστική επιτροπή των συνδέσμων, του Ε.Δ.Σ.Ν.Α. και των Φο.Δ.Σ.Α. με τη μορφή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, συνεχίζουν να λειτουργούν με τα ίδια μέλη, για όλη τη διάρκεια της αυτοδιοικητικής περιόδου, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 212, την παρ. 1 του άρθρου 213 και την παρ. 3 του άρθρου 244 Κ.Τ.Α., καθώς επίσης δεν περιλαμβάνονται στη μεταβατική διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 289 Κ.Τ.Α. Σε περίπτωση αντικατάστασης μέλους, εφαρμόζεται το άρθρο 193 του Κ.Τ.Α.
- το διοικητικό συμβούλιο των Φορέων λειτουργίας λαϊκών αγορών της Περιφέρειας Αττικής και της Περιφερειακής Ενότητας Θεσσαλονίκης, συνεχίζει με τα ίδια μέλη μέχρι την 31.12.2027, καθώς έχει τριετή θητεία και δεν περιλαμβάνεται στη μεταβατική διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 289 Κ.Τ.Α. Σε περίπτωση αντικατάστασης μέλους, εφαρμόζεται το άρθρο 193 του Κ.Τ.Α.
- Το διοικητικό συμβούλιο των αναπτυξιακών οργανισμών και των Φο.Δ.Σ.Α. με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, συνεχίζουν να λειτουργούν με τα ίδια μέλη, μέχρι τη λήξη της αυτοδιοικητικής περιόδου, καθώς δεν περιλαμβάνονται στη μεταβατική διάταξη του άρθρου 289 του Κ.Τ.Α., εφαρμόζοντας ως προς τη διάρκεια θητείας των οργάνων τους τις προβλέψεις του καταστατικού τους. Σε περίπτωση αντικατάστασης μέλους, εφαρμόζεται η παρ. 3 του άρθρου 191 και το άρθρο 193 του Κ.Τ.Α.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης, συνεχίζουν με τα ίδια μέλη μέχρι τη λήξη της αυτοδιοικητικής περιόδου, καθώς έχει πενταετή θητεία και δεν περιλαμβάνεται στη μεταβατική διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 289 Κ.Τ.Α. Σε περίπτωση αντικατάστασης μέλους, εφαρμόζονται τα άρθρα 193 και 228 του Κ.Τ.Α.

---

8 Παρ. 2 άρθρου 289 Κ.Τ.Α., όπως προστέθηκε με την παρ.2 του άρθρου 53 ν. 5321/2026 (Α΄114).
9 Παρ. 4 άρθρου 289 Κ.Τ.Α., όπως προστέθηκε με την παρ.4 του άρθρου 53 ν. 5321/2026 (Α΄114).

V. Θέματα οικονομικής διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης

Με τα άρθρα 196 έως 202 του Κ.Τ.Α. θεσπίζεται ενιαίο πλαίσιο κανόνων για την οικονομική λειτουργία των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι σχετικές διατάξεις εφαρμόζονται στα νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης του άρθρου 186 του Κ.Τ.Α., δηλαδή:

α) στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του άρθρου 187 και

β) στα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του άρθρου 188.

Υπενθυμίζεται ότι τα νομικά πρόσωπα του άρθρου 189 δεν αποτελούν νομικά πρόσωπα τοπικής αυτοδιοίκησης κατά την έννοια του Κ.Τ.Α. και ως εκ τούτου, οι διατάξεις των άρθρων 196 έως 202 δεν εφαρμόζονται σε αυτά, εκτός εάν ειδική διάταξη νόμου ορίζει διαφορετικά. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 189, τα νομικά πρόσωπα του εν λόγω άρθρου στα οποία δήμος ή περιφέρεια κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών ή των εταιρικών μεριδίων υποχρεούνται να εντάσσονται στον Κόμβο Οικονομικής Πληροφόρησης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του άρθρου 533 του Κ.Τ.Α.

Α. Οικονομική διοίκηση των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης – Εφαρμογή άρθρου 196

Με το άρθρο 196 καθορίζονται οι βασικοί κανόνες οικονομικής διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης και εισάγονται ρυθμίσεις για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, ανάλογα με τη νομική τους φύση.

1. Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του άρθρου 187

Για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν για τους δήμους και τις περιφέρειες ως προς:

- τον προϋπολογισμό,
- τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και αναφορές,
- την οργάνωση και λειτουργία της οικονομικής υπηρεσίας,
- τη σύναψη δανείων και
- την τήρηση της λογιστικής σύμφωνα με το Λογιστικό Πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης.

Περαιτέρω, παρέχεται η δυνατότητα οι δαπάνες κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου και ύδρευσης των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου να εξοφλούνται από τον προϋπολογισμό του δήμου ή της περιφέρειας που τα έχει συστήσει. Η δυνατότητα αυτή ασκείται μόνο μετά από σχετική απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου. Τα ποσά που καταβάλλονται δεν αποτελούν πρόσθετη επιχορήγηση του νομικού προσώπου. Ο νόμος προβλέπει ότι παρακρατούνται και συμψηφίζονται με τους πόρους που αποδίδονται σε αυτό από τον οικείο δήμο ή την περιφέρεια[10].

2. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του άρθρου 188

Για τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου εφαρμόζονται ειδικότερες ρυθμίσεις, προσαρμοσμένες στη νομική μορφή και στον τρόπο λειτουργίας τους.

Ειδικότερα:

---

10 Η παρ. 2 του άρθρου 196 Κ.Τ.Α.

- οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται σύμφωνα με τα ισχύοντα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα,
- ο προϋπολογισμός καταρτίζεται σύμφωνα με τον τύπο που καθορίζεται με την περ. γ της παρ. 5 του άρθρου 2 της υπό στοιχεία 2/45253/ΔΠΓΚ/26.6.2025 απόφασης του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 3364) και τις αποφάσεις της παρ. 4 του άρθρου 380, του Κ.Τ.Α., με τις οποίες παρέχονται κατ' έτος οδηγίες κατάρτισης του προϋπολογισμού
- περί της διάρκειας ισχύος προϋπολογισμού, τυγχάνει αναλογικής εφαρμογής το άρθρο 374 του Κ.Τ.Α.
- για τη σύναψη δανείων εφαρμόζονται οι ειδικές ρυθμίσεις περί κοινοποίησης ή παροχής σύμφωνης γνώμης του άρθρου 202 του Κ.Τ.Α..

3. Δυνατότητα ανάθεσης εργασιών οικονομικής διοίκησης σε εξωτερικούς συνεργάτες

Για το σύνολο των νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου της τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρα 187 και 188 του Κ.Τ.Α.) προβλέπεται ειδική ρύθμιση για την αντιμετώπιση περιπτώσεων αντικειμενικής αδυναμίας κάλυψης των αναγκών τους σε θέματα οικονομικής διοίκησης, ιδίως λόγω έλλειψης προσωπικού που διαθέτει τα απαιτούμενα τυπικά ή ουσιαστικά προσόντα. Στις περιπτώσεις αυτές παρέχεται η δυνατότητα ανάθεσης της εκτέλεσης των σχετικών εργασιών σε εξωτερικούς συνεργάτες ή λογιστικά γραφεία, τα οποία διαθέτουν τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία προσόντα. Η συνδρομή της αντικειμενικής αδυναμίας διαπιστώνεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, η οποία εκδίδεται κατόπιν εισήγησης του προέδρου.

Διευκρινίζεται ότι η εν λόγω ανάθεση αφορά αποκλειστικά την υποστήριξη του νομικού προσώπου για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών και δεν συνεπάγεται μεταβίβαση, εκχώρηση ή υποκατάσταση των αρμοδιοτήτων που, σύμφωνα με το νόμο, ασκούνται από τα αρμόδια όργανα και τις οικονομικές υπηρεσίες του νομικού προσώπου.

4. Υποστήριξη από την οικονομική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας

Η παρ. 5 του άρθρου 196 εισάγει ειδική ρύθμιση για τις περιπτώσεις στις οποίες το νομικό πρόσωπο δεν διαθέτει ίδια οικονομική υπηρεσία. Η διαδικασία παροχής υποστήριξης ενεργοποιείται κατόπιν απόφασης του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου, με την οποία υποβάλλεται σχετικό αίτημα, και αποδοχής αυτού με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου.

Από την αποδοχή του αιτήματος και εφεξής, το σύνολο των αρμοδιοτήτων της οικονομικής υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένης της ταμειακής υπηρεσίας, ασκείται από την αρμόδια οικονομική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας που το έχει συστήσει, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την οικονομική διοίκηση του νομικού προσώπου. Οι πράξεις που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες αυτές διενεργούνται και υπογράφονται από τα κατά νόμο αρμόδια υπηρεσιακά όργανα του δήμου ή της περιφέρειας που παρέχει την υποστήριξη. Αποφασιστικές ή γνωμοδοτικές αρμοδιότητες που ανήκουν, κατά την κείμενη νομοθεσία, σε μονομελή ή συλλογικά όργανα εξακολουθούν να ασκούνται από το εξυπηρετούμενο νομικό πρόσωπο.

Στην περίπτωση διαδημοτικών, διαπεριφερειακών ή διαβαθμιδικών νομικών προσώπων, η υποστήριξη παρέχεται υποχρεωτικά από τον δήμο ή την περιφέρεια με τον μεγαλύτερο πληθυσμό, σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής.
Στην περίπτωση των αναπτυξιακών οργανισμών, η άσκηση των αρμοδιοτήτων οικονομικής υπηρεσίας, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και η ταμιακή υπηρεσία, δύναται να αναλαμβάνεται από άλλο δήμο ή περιφέρεια που συμμετέχει σε αυτούς, με απόφαση του διοικητικού τους συμβουλίου, η οποία εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου (Άρ. 291, παρ. 1 του ΚΤΑ).

Β. Διαχείριση της περιουσίας των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης- Εφαρμογή άρθρου 197

Με το εν λόγω άρθρο καθορίζονται οι κανόνες που διέπουν τη διαχείριση της περιουσίας των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα, για τα:

1. Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του άρθρου 187 του Κ.Τ.Α. εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Μέρους Ε΄ του Βιβλίου Τέταρτου του Κώδικα που διέπουν τη διαχείριση της περιουσίας των δήμων και των περιφερειών.
2. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του άρθρου 188 του Κ.Τ.Α η διαχείριση της περιουσίας πραγματοποιείται βάσει κανονισμού (διαχείρισης), ο οποίος καταρτίζεται από το διοικητικό τους συμβούλιο. Ωστόσο, για ορισμένες πράξεις που συνεπάγονται ουσιώδη μεταβολή της περιουσιακής κατάστασης του νομικού προσώπου, ο νομοθέτης επιβάλλει την εφαρμογή των διατάξεων περί δημοπρασιών του Κ.Τ.Α.
Ειδικότερα, για:

- την αγορά ακινήτων,
- την εκποίηση ακινήτων,
- την εκμίσθωση ακινήτων,
- τη μίσθωση ακινήτων και
- την εκποίηση κινητών πραγμάτων,

για τα οποία απαιτείται δημοπρασία, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Κεφαλαίου Η΄ του Μέρους Ε΄ του Βιβλίου Τέταρτου του Κ.Τ.Α.

Γ. Πόροι και χρηματοδότηση των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης - Εφαρμογή άρθρου 198

Το άρθρο καθορίζει τις πηγές χρηματοδότησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης και ρυθμίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι δήμοι και οι περιφέρειες δύνανται να τα ενισχύουν οικονομικά.

1. Πόροι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου του άρθρου 187

Οι πόροι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου προέρχονται από την ετήσια τακτική ή έκτακτη επιχορήγηση του οικείου δήμου ή της περιφέρειας, έσοδα από δωρεές, κληρονομιές, κληροδοσίες, εισφορές, από αντίτιμο πραγμάτων και υπηρεσιών, την αξιοποίηση της περιουσίας τους και τη συμμετοχή τους σε εθνικά ή ευρωπαϊκά προγράμματα.

Τα δημοτικά και διαδημοτικά λιμενικά ταμεία λαμβάνουν επιπλέον τους πρόσθετους πόρους των περ. κ), κα), κβ), λγ) και λδ) της παρ. 3 του άρθρου 383, του Κ.Τ.Α., λόγω της ιδιαίτερης φύσης και των αρμοδιοτήτων τους.

2. Πόροι των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου του άρθρου 188

Αντίστοιχα, για τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου προβλέπεται ότι οι βασικές πηγές χρηματοδότησης είναι τα ίδια κεφάλαιά τους από την εισφορά των μετόχων ή μελών, οι χρηματοδοτήσεις και συγχρηματοδοτήσεις από εθνικά ή ενωσιακά προγράμματα, οι δωρεές, οι κληρονομίες και τα κληροδοτήματα, οι εισπράξεις από την άσκηση της δραστηριότητάς τους και οι πρόσοδοι από την περιουσία τους.

3. Επιχορήγηση κοινωφελών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων ειδικού σκοπού

Η παρ. 3 του άρθρου 198 καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι κοινωφελείς επιχειρήσεις, η εταιρία της περ. ι) της παρ. 1 του άρθρου 188 και οι επιχειρήσεις ειδικού σκοπού ραδιοφωνίας - τηλεόρασης μπορούν να επιχορηγούνται από τον οικείο δήμο ή την περιφέρεια.

Η επιχορήγηση δεν αποτελεί πάγια ή αυτοδίκαιη υποχρέωση του δήμου ή της περιφέρειας ούτε χορηγείται χωρίς προηγούμενη αξιολόγηση των οικονομικών δεδομένων του νομικού προσώπου.

Προϋπόθεση για τη λήψη της σχετικής απόφασης αποτελεί η υποβολή τεκμηριωμένου αιτήματος, από το οποίο πρέπει να προκύπτουν ιδίως:

- η οικονομική κατάσταση του νομικού προσώπου,
- η αναγκαιότητα της επιχορήγησης,
- οι λόγοι που οδήγησαν στην ανάγκη οικονομικής ενίσχυσης,
- οι συγκεκριμένες δαπάνες που πρόκειται να καλυφθούν,
- καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που κρίνει αναγκαίο το δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο.

Η απόφαση επιχορήγησης λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου. Επισημαίνεται ότι η αιτιολόγηση της σχετικής απόφασης πρέπει να βασίζεται στα στοιχεία του αιτήματος και να τεκμηριώνει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος.

4. Χρηματοδότηση αναπτυξιακών οργανισμών

Η παρ. 4 εισάγει ειδική ρύθμιση για τους αναπτυξιακούς οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι δήμοι και οι περιφέρειες που συμμετέχουν στο μετοχικό τους κεφάλαιο μπορούν να τους χρηματοδοτούν αποκλειστικά για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών, με σκοπό την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού τους και μόνο εφόσον δεν προβλέπονται έσοδα από άλλη πηγή. Η εν λόγω χρηματοδότηση δεν απαλλάσσει τη διοίκησή του οργανισμού από την υποχρέωση ορθού οικονομικού προγραμματισμού και αποτελεσματικής αξιοποίησης των λοιπών πηγών εσόδων του.

Η χρηματοδότηση προϋποθέτει:

- υποβολή τεκμηριωμένου αιτήματος από τον αναπτυξιακό οργανισμό,
- ετήσιο πρόγραμμα δράσης,
- αναλυτική κατάσταση εσόδων και εξόδων του οικονομικού έτους
- απόφαση του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

Το ύψος της χρηματοδότησης κάθε δήμου ή περιφέρειας καθορίζεται ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του στο μετοχικό κεφάλαιο του οργανισμού.

Επισημαίνεται ότι, η χρηματοδότηση για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών και την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού δεν ταυτίζεται και δεν συνιστά αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου του άρθρου 200. Είναι δύο διαφορετικοί μηχανισμοί με διαφορετικό σκοπό και προϋποθέσεις και δεν θα πρέπει να συγχέονται.

Δ. Έλεγχος διαχείρισης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης- Εφαρμογή άρθρου 199

Με το άρθρο θεσπίζεται ενιαίο πλαίσιο ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης για το σύνολο των νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου της τοπικής αυτοδιοίκησης (άρθρα 187 και 188 του Κ.Τ.Α.) που συμπληρώνει το υφιστάμενο σύστημα δημοσιονομικού και διοικητικού ελέγχου.

1. Τακτικός διαχειριστικός έλεγχος

Ο τακτικός διαχειριστικός έλεγχος διενεργείται υποχρεωτικά από ορκωτούς ελεγκτές λογιστές ή ελεγκτικές εταιρείες, οι οποίοι επιλέγονται από το διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται και η αμοιβή τους. Η επιλογή πιστοποιημένων ελεγκτών διασφαλίζει την ανεξαρτησία του ελέγχου και την αξιοπιστία των διαπιστώσεων που προκύπτουν από αυτόν.

2. Έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος

Πέραν του τακτικού ελέγχου, ο νόμος προβλέπει τη δυνατότητα διενέργειας έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου:

- από τη Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Εσωτερικών, ή
- από ορκωτούς ελεγκτές ή ελεγκτική εταιρεία, μετά από απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου.

3. Διαβίβαση των εκθέσεων στον Γενικό Επόπτη

Με την παρ. 3 προβλέπεται η υποχρεωτική διαβίβαση στον Γενικό Επόπτη όλων των εκθέσεων τακτικού ή έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου, καθώς και των εκθέσεων που συντάσσονται από άλλα αρμόδια ελεγκτικά όργανα κατ' εφαρμογή ειδικών διατάξεων. Με τον τρόπο αυτό, η Υπηρεσία Γενικής Εποπτείας Ο.Τ.Α. διαθέτει ολοκληρωμένη εικόνα των διαπιστώσεων και των ευρημάτων των ελέγχων και δύναται να παρακολουθεί τη συμμόρφωση των νομικών προσώπων προς τα πορίσματα και τις συστάσεις των αρμόδιων ελεγκτικών αρχών, καθώς και την υλοποίηση των απαιτούμενων διορθωτικών ενεργειών

4. Ευθύνη των μελών των διοικητικών συμβουλίων

Η παρ. 4 διευκρινίζει ότι η ευθύνη των μελών των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης του άρθρου 186 διέπεται από τις σχετικές διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' του Μέρους Β' του Βιβλίου Πέμπτου του Κ.Τ.Α. και του άρθρου 49 του ν. 5104/2024 (Α΄58). Ειδικά για τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, εφαρμόζονται συμπληρωματικά και οι διατάξεις του ν. 4548/2018 (Α΄104).

Ε. Αύξηση κεφαλαίου των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου - Εφαρμογή άρθρου 200

Το εν λόγω άρθρο καθορίζει περιοριστικά τις περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται η αύξηση του κεφαλαίου των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου του άρθρου 188.

Η αύξηση κεφαλαίου επιτρέπεται αποκλειστικά:

- για την υλοποίηση επενδυτικού προγράμματος,
- για την επέκταση των σκοπών του νομικού προσώπου,
- για την προσαρμογή του σε υποχρεωτική νομοθετική μεταβολή που συνεπάγεται υποχρέωση καταβολής κεφαλαίου.

Η απαρίθμηση των περιπτώσεων αυτών είναι αποκλειστική και δεν επιδέχεται διασταλτική ερμηνεία. Ιδιαίτερη σημασία έχει η ρητή απαγόρευση χρησιμοποίησης της αύξησης κεφαλαίου για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών, με την οποία ο νομοθέτης διαχωρίζει σαφώς την κεφαλαιακή ενίσχυση από τη χρηματοδότηση της καθημερινής λειτουργίας του νομικού προσώπου, καθώς η αύξηση κεφαλαίου αποτελεί αναπτυξιακό εργαλείο και δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως μηχανισμός κάλυψης ελλειμμάτων, ταμειακών αναγκών ή αντιμετώπισης συνήθων λειτουργικών αναγκών.

ΣΤ. Διάθεση καθαρών κερδών των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου - Εφαρμογή άρθρου 201

Με το άρθρο παρέχεται η δυνατότητα διάθεσης στον οικείο δήμο ή την περιφέρεια των καθαρών κερδών των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου του άρθρου 188.

Η διάθεση αυτή δεν πραγματοποιείται αυτοδικαίως, αλλά προϋποθέτει:

- απόφαση του αρμόδιου εταιρικού οργάνου του νομικού προσώπου, κατά περίπτωση του διοικητικού συμβουλίου ή της γενικής συνέλευσης, και
- έγκριση της απόφασης από το οικείο δημοτικό, περιφερειακό ή διοικητικό συμβούλιο.

Η δυνατότητα διάθεσης αφορά αποκλειστικά τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν μετά:

- την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων,
- την αφαίρεση των αποσβέσεων και
- τον σχηματισμό του προβλεπόμενου αποθεματικού.

Σε κάθε περίπτωση η διάθεση κερδών πρέπει να συμβιβάζεται με τη χρηματοοικονομική βιωσιμότητα και τον σκοπό λειτουργίας του νομικού προσώπου.

Ζ. Αποφάσεις των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης για τις οποίες απαιτείται κοινοποίηση ή σύμφωνη γνώμη του οικείου δήμου ή της περιφέρειας - Εφαρμογή άρθρου 202

Με το άρθρο θεσπίζονται ειδικοί κανόνες για ορισμένες αποφάσεις των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίες, λόγω της οικονομικής ή περιουσιακής τους σημασίας, συνδέονται άμεσα με τα συμφέροντα του δήμου ή της περιφέρειας που τα έχει συστήσει ή συμμετέχει σε αυτά.

Προς τον σκοπό αυτό, ο νομοθέτης διακρίνει δύο διαφορετικές κατηγορίες αποφάσεων:

- αποφάσεις που κοινοποιούνται υποχρεωτικά στο οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο και
- αποφάσεις για τις οποίες απαιτείται προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου.

Η διάκριση αυτή είναι ουσιώδης, καθώς η κοινοποίηση και η σύμφωνη γνώμη παράγουν διαφορετικές έννομες συνέπειες.

1. Υποχρέωση κοινοποίησης

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 202, κοινοποιούνται υποχρεωτικά στο οικείο δημοτικό ή περιφερειακό συμβούλιο οι αποφάσεις του αρμόδιου οργάνου του νομικού προσώπου που αφορούν:

- τον προϋπολογισμό και
- την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών ή δωρεών που περιέχουν όρο.

Η κοινοποίηση αποσκοπεί στην ενημέρωση του δήμου ή της περιφέρειας για αποφάσεις που επηρεάζουν την οικονομική λειτουργία ή την περιουσιακή κατάσταση του νομικού προσώπου και ενισχύει τον εποπτικό τους ρόλο.

Η κοινοποίηση δεν συνιστά έγκριση της απόφασης ούτε αποτελεί προϋπόθεση για την παραγωγή των έννομων αποτελεσμάτων της, εκτός εάν ειδική διάταξη νόμου ορίζει διαφορετικά. Ιδίως ως προς τις δωρεές, τις κληρονομίες και τα κληροδοτήματα, η υποχρέωση κοινοποίησης περιορίζεται στις περιπτώσεις που αυτά συνοδεύονται από όρους ή βάρη, δεδομένου ότι οι όροι αυτοί ενδέχεται να συνεπάγονται οικονομικές ή άλλες υποχρεώσεις για το νομικό πρόσωπο.

2. Περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται σύμφωνη γνώμη

Για ορισμένες αποφάσεις αυξημένης οικονομικής σημασίας, η παρ. 2 του άρθρου 202 προβλέπει ότι δεν αρκεί η απόφαση του αρμόδιου οργάνου του νομικού προσώπου, αλλά απαιτείται προηγουμένως η σύμφωνη γνώμη του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου.

Η υποχρέωση αυτή αφορά:

- την εκποίηση ακινήτων που έχουν εισφερθεί στο νομικό πρόσωπο από τον δήμο ή την περιφέρεια,
- την ανταλλαγή των ακινήτων αυτών,
- τη σύσταση εμπράγματου βάρους επί των συγκεκριμένων ακινήτων,
- τη συνομολόγηση δανείων.

Η σύμφωνη γνώμη αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας και πρέπει να προηγείται της ολοκλήρωσης της σχετικής πράξης. Επισημαίνεται ότι η απαίτηση σύμφωνης γνώμης για πράξεις επί ακινήτων αφορά αποκλειστικά ακίνητα που έχουν εισφερθεί στο νομικό πρόσωπο από τον

δήμο ή την περιφέρεια και δεν καταλαμβάνει ακίνητα που αποκτήθηκαν μεταγενέστερα από το ίδιο το νομικό πρόσωπο. Η διαφοροποίηση αυτή αποσκοπεί στην προστασία της δημοτικής ή περιφερειακής περιουσίας που έχει διατεθεί για την εξυπηρέτηση του σκοπού του νομικού προσώπου.

Η. Γενική επισήμανση περί καταβολής μισθοδοσίας προσωπικού σε περίπτωση κατάργησης ή λύσης νομικού προσώπου

Σε κάθε περίπτωση κατάργησης ή λύσης νομικού προσώπου, που προβλέπεται από τις διατάξεις του Κ.Τ.Α., το καταργούμενο ή λυόμενο νομικό πρόσωπο εξακολουθεί, μέχρι την ημερομηνία επέλευσης της κατάργησης ή λύσης, να λειτουργεί και να ασκεί τις αρμοδιότητές του, συμπεριλαμβανομένων όλων των ενεργειών που απαιτούνται για την ομαλή και απρόσκοπτη καταβολή της μισθοδοσίας του προσωπικού του μέσω της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών (Ε.Α.Π.).

Για τον σκοπό αυτό, το καταργούμενο ή λυόμενο νομικό πρόσωπο οφείλει να μεριμνά για την έγκαιρη ολοκλήρωση όλων των απαιτούμενων ενεργειών, σύμφωνα με τις διαδικασίες της Ε.Α.Π., καθώς και για τη διασφάλιση της ύπαρξης των αναγκαίων πιστώσεων και των απαιτούμενων χρηματικών διαθεσίμων στους τραπεζικούς λογαριασμούς που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση των σχετικών πληρωμών μισθοδοσίας και την εκπλήρωση των συναφών με αυτήν υποχρεώσεων, όπως η απόδοση των αντίστοιχων κρατήσεων.

Εφόσον κατά τον χρόνο επέλευσης της κατάργησης ή λύσης εκκρεμεί η ολοκλήρωση ήδη δρομολογημένων διαδικασιών μισθοδοσίας μέσω της Ε.Α.Π., οι τραπεζικοί λογαριασμοί του καταργούμενου ή λυόμενου νομικού προσώπου δεν πρέπει να κλείνουν πριν από την ολοκλήρωση των σχετικών πληρωμών και την εκπλήρωση όλων των συναφών υποχρεώσεων. Η μεταφορά των χρηματικών υπολοίπων και το κλείσιμο των τραπεζικών λογαριασμών πραγματοποιούνται μετά την ολοκλήρωση των ανωτέρω ενεργειών, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις που διέπουν την καθολική διαδοχή.

Από την ημερομηνία επέλευσης της κατάργησης ή λύσης και εφεξής, κάθε ενέργεια που αφορά στη μισθοδοσία του προσωπικού που μεταφέρεται στον καθολικό διάδοχο φορέα, καθώς και κάθε άλλη σχετική ενέργεια ενώπιον της Ε.Α.Π., διενεργείται από τον διάδοχο φορέα.

VI. Κατάργηση νομικών προσώπων

Α. Κατάργηση σχολικών επιτροπών κατ΄εφαρμογή του άρθρου 34 ν. 5270/2026

Την 1η Αυγούστου 2026 οι σχολικές επιτροπές που διατηρήθηκαν βάσει παρ. 5 του άρθρου 28 του ν. 5056/2023 καταργήθηκαν αυτοδικαίως και οι αρμοδιότητές τους ασκούνται από την 2η Αυγούστου 2026 από τον οικείο δήμο.

Η κατάργησή τους διαπιστώνεται με πράξη του Γραμματέα της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εντός ενός (1) μηνός από την ως άνω ημερομηνία, ήτοι μέχρι 1 Σεπτεμβρίου 2026.

Β. Καταργήσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου βάσει άρθρου 287 του Κ.Τ.Α.

Βάσει των ρυθμίσεων του άρθρου 287 Κ.Τ.Α., περί τελικών διατάξεων Κεφαλαίων Δ', Ε' καταργούνται τα ακόλουθα νομικά πρόσωπα:

1. Περιφερειακό ίδρυμα «Κεφαλληνιακό Ίδρυμα Ερευνών»

Από 29.06.2026, ημερομηνία έναρξης ισχύος του Κ.Τ.Α. το περιφερειακό ίδρυμα «Κεφαλληνιακό Ίδρυμα Ερευνών» του π.δ. 252/2005 (Α' 301), καταργήθηκε αυτοδικαίως[11].

2. Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της τοπικής αυτοδιοίκησης της παρ. 2 του άρθρου 287 Κ.Τ.Α.

Την 31η Δεκεμβρίου 2026 καταργούνται αυτοδικαίως τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,[12] για τα οποία δεν επήλθαν τα προβλεπόμενα έννομα αποτελέσματα του άρθρου 27 του ν. 5056/2023, και οι αρμοδιότητές τους ασκούνται από την 1η Ιανουαρίου 2027 από τον οικείο δήμο. Η κατάργησή τους διαπιστώνεται με πράξη του Γραμματέα της οικείας αποκεντρωμένης διοίκησης που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εντός ενός (1) μηνός από την ως άνω ημερομηνία, ήτοι μέχρι 31 Ιανουαρίου 2027.

Οι αρμοδιότητες[13] των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που λύονται, ασκούνται από τον οικείο δήμο, ο οποίος καθίσταται καθολικός διάδοχος ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί. Ο οικείος δήμος δύναται με απόφασή του να καθορίσει τον κανονισμό λειτουργίας για την άσκηση από τις υπηρεσίες του δήμου των αρμοδιοτήτων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που λύονται.

Μέχρι την έκδοση του νέου κανονισμού, για την εύρυθμη άσκηση των ως άνω αρμοδιοτήτων, εφαρμόζεται ο υφιστάμενος κατά τη δημοσίευση του Κ.Τ.Α. (29.06.2026) κανονισμός λειτουργίας του νομικού προσώπου.

Για περαιτέρω θέματα που προκύπτουν μετά τη λύση και αφορούν σε ζητήματα προσωπικού, περιουσιακών και οικονομικών στοιχείων των ανωτέρω νομικών προσώπων που λύονται εφαρμόζονται τα άρθρα 205[14] και 206[15] του Κ.Τ.Α.

3. Οι σύνδεσμοι του άρθρου 287 παρ. 3 του ΚΤΑ, με αντικείμενο την ύδρευση ή αποχέτευση

3.1.Την 31η Δεκεμβρίου 2026 καταργούνται[16] οι ακόλουθοι σύνδεσμοι:

α) Ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Δήμων Καλαμάτας-Μεσσήνης και Κοινοτήτων περιοχής Καλαμάτας,

β) ο Σύνδεσμος Δήμων Τρίπολης και Γορτυνίας Υδατικών Έργων Μεθυδρίου,

γ) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Πεδινών και Ημιορεινών Δήμων Ν. Άρτας,

δ) ο Σύνδεσμος Αποχέτευσης Ανδραβίδας, Λεχαινών, Κάστρου, Κυλλήνης, Τραγανού «Ο ΗΡΑΚΛΗΣ»,

---

11 Παρ. 1 του άρθρου 287 του Κ.Τ.Α.

12 Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 287, Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που υπήχθησαν στο άρθρο 27 του ν. 5056/2023 (Α' 163) και δεν περιλαμβάνονται στις υπ' αρ. 103036/29.11.2023 και υπ' αρ. 8912/19.12.2023 αποφάσεις του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών περί εξαίρεσης από την αυτοδίκαιη κατάργηση/λύση.

13 Παρ. 3 και 4 του άρθρου 203 του Κ.Τ.Α.

14 Άρθρο 205 του Κ.Τ.Α.

15 Άρθρο 206 του Κ.Τ.Α.

16 Παρ. 3 του άρθρου 287 του Κ.Τ.Α.

ε) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Σμοκόβου,

στ) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Πρέβεζας Φιλιππιάδας - Λούρου,

ζ) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης δήμου Καρδίτσας και Λοιπών Δήμων,

η) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης δήμου Γρεβενών και Κοινοτήτων Νομού Γρεβενών,

θ) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης κοινοτήτων Διάσελλου, Δημαρίου, Μεγάρχης, Πέτρας, Φωτεινού Νομού Άρτας,

ι) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Ολυμπιάδας - Γαλάτειας - Αγίων Αναργύρων,

ια) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Λεκανοπεδίου Ιωαννίνων,

ιβ) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Ποιμενικού - Αμπελακίων,

ιγ) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Δήμων Λευκάδας και Αιτωλοακαρνανίας,

ιδ) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Ο.Τ.Α. Νομού Φθιώτιδας από Πηγές «Κανάλια» Δήμου Υπάτης,

ιε) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Καταφυγίου Λαμπερού Ν. Καρδίτσας,

ιστ) ο Σύνδεσμος Ύδρευσης «Ο ΠΗΝΕΙΟΣ».

3.2. Η κατάργηση των ανωτέρω συνδέσμων ύδρευσης διαπιστώνεται με πράξη του Γραμματέα της αποκεντρωμένης διοίκησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εντός ενός (1) μηνός από την ημερομηνία κατάργησής τους, ήτοι μέχρι 31 Ιανουαρίου 2027.

3.3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, ύστερα από γνώμη των οικείων δημοτικών συμβουλίων και της Ρ.Α.Α.Ε.Υ., αποφασίζεται η ανάληψη[17] των αρμοδιοτήτων του καταργούμενου συνδέσμου, ως εξής:

α) από μία υφιστάμενη Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) συμμετέχοντα δήμου για όλους τους δήμους - μέλη του συνδέσμου ή

β) από μία νέα Δ.Ε.Υ.Α. που συστήνεται για την ανάληψη των αρμοδιοτήτων του καταργούμενου συνδέσμου για όλους τους δήμους, εάν κανένας από αυτούς δεν διαθέτει ή

γ) από την οικεία Δ.Ε.Υ.Α, ανά εδαφική περιφέρεια δήμου, εάν υφίσταται ή από τον οικείο δήμο.

VII. Μετατροπή υφιστάμενων νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τοπικής αυτοδιοίκησης σε αναπτυξιακούς οργανισμούς

Α. Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2026

1. Οι μονομετοχικές εταιρείες νησιωτικών δήμων, οι οποίες είχαν συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 184 του ν. 4555/2018 (Α' 133), περί σύστασης δημοτικών μονομετοχικών Α.Ε. λειτουργίας πρατηρίου καυσίμων, για την κάλυψη των αναγκών μικρών νησιωτικών δήμων,

2. οι κάθε είδους ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 252 του πρώην Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, Α' 114), συμπεριλαμβανομένων όσων συστάθηκαν σύμφωνα με αυτό, εξαιρουμένων των νομικών προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 188 του Κ.Τ.Α. τα οποία

17 Παρ. 4 του άρθρου 287 του Κ.Τ.Α.

εξακολουθούν να λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου της τοπικής αυτοδιοίκησης,

3. οι αμιγείς επιχειρήσεις, οι οποίες είχαν συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 277 του π.δ. 410/1995 (Α' 231), και το άρθρο 76 του π.δ. 30/1996 (Α' 21), περί αμιγών νομαρχιακών επιχειρήσεων, εξαιρουμένων των νομικών προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 188 του Κ.Τ.Α. τα οποία εξακολουθούν να λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου της τοπικής αυτοδιοίκησης,

4. οι αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρείες του άρθρου 194 του ν. 3852/2010 (Α' 87), περί επιχειρήσεων περιφερειών, συμπεριλαμβανομένων όσων συστάθηκαν σύμφωνα με αυτό, εξαιρουμένων των νομικών προσώπων της παρ. 2 του άρθρου 188 του Κ.Τ.Α. τα οποία εξακολουθούν να λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου της τοπικής αυτοδιοίκησης:

- μετατρέπονται σε αναπτυξιακούς οργανισμούς του άρθρου 224 Κ.Τ.Α. διατηρώντας τον σκοπό τους ή
- συγχωνεύονται σε υπάρχοντες αναπτυξιακούς οργανισμούς, διατηρώντας τον σκοπό τους, ή
- λύονται.

Β. Μετατροπή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου σε μονομετοχικό ή πολυμετοχικό αναπτυξιακό οργανισμό.

1. Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2026, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου της περίπτωσης Α, στα οποία συμμετέχει μόνο ένας δήμος ή μόνο μία περιφέρεια:

- μετατρέπονται σε μονομετοχικό αναπτυξιακό οργανισμό, με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου ή
- συγχωνεύονται σε υφιστάμενο αναπτυξιακό οργανισμό, με απόφαση του οικείου δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου, μετά από αποδοχή του διοικητικού συμβουλίου του αναπτυξιακού οργανισμού
- ή λύονται και τίθενται σε εκκαθάριση.

2. Μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2026, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου της περίπτωσης Α, στα οποία συμμετέχουν περισσότεροι από ένας δήμοι ή περιφέρειες:

- μετατρέπονται σε αναπτυξιακό οργανισμό με απόφαση των οικείων δημοτικών ή περιφερειακών συμβουλίων, ή
- συγχωνεύονται σε υφιστάμενο αναπτυξιακό οργανισμό, με απόφαση των οικείων δημοτικών ή περιφερειακών συμβουλίων, μετά από αποδοχή του διοικητικού συμβουλίου του αναπτυξιακού οργανισμού ή
- λύονται και τίθενται σε εκκαθάριση

Γ. Αριθμητικοί περιορισμοί για τη λύση, μετατροπή ή συγχώνευση σε αναπτυξιακό οργανισμό

Για την υλοποίηση των ανωτέρω μεταβολών θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο κανόνας της παρ. 6 του άρθρου 224 Κ.Τ.Α. που προβλέπει το ανώτατο όριο συμμετοχής δήμου/περιφέρειας σε αναπτυξιακό οργανισμό, ως ακολούθως:

Δήμοι

- Σε κάθε δήμο δύναται να λειτουργεί ένας (1) μονομετοχικός αναπτυξιακός οργανισμός, εφόσον έχει πληθυσμό έως εκατό χιλιάδες (100.000) κατοίκους.
- Σε κάθε δήμο δύνανται να λειτουργούν έως δύο (2) μονομετοχικοί αναπτυξιακοί οργανισμοί, εφόσον έχουν πληθυσμό άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) κατοίκων.
- Στον δήμο Αθηναίων δύνανται να λειτουργούν έως τρεις (3) μονομετοχικοί αναπτυξιακοί οργανισμοί.
- Κάθε δήμος δύναται να συμμετέχει σε έναν (1) επιπλέον αναπτυξιακό οργανισμό.

Περιφέρειες

- Σε κάθε περιφέρεια δύναται να λειτουργεί ένας (1) μονομετοχικός αναπτυξιακός οργανισμός.
- Κάθε περιφέρεια δύναται να συμμετέχει σε άλλον έναν (1) αναπτυξιακό οργανισμό.

Δ. Εξαιρέσεις από τους αριθμητικούς περιορισμούς για τη λύση, μετατροπή ή συγχώνευση σε αναπτυξιακό οργανισμό

α. Σημειώνεται ότι ο αναπτυξιακός οργανισμός «Αττικός Πολιτισμός Μητροπολιτικό Κέντρο Πολιτιστικής Δημιουργίας και Καινοτομίας», με μετόχους την περιφέρεια Αττικής, τον δήμο Ελευσίνας και το Υπουργείο Πολιτισμού, εξαιρείται από τους ανωτέρω αριθμητικούς περιορισμούς και λειτουργεί σύμφωνα με το άρθρο 110 του ν. 5225/2025 (Α' 152).

β. Ο δήμος ή η περιφέρεια που συμμετέχει σε περισσότερους από έναν (1) αναπτυξιακούς οργανισμούς, καθένας εκ των οποίων υλοποιεί προγράμματα LEADER στο Στρατηγικό Σχέδιο για την Κοινή Αγροτική Πολιτική 20232027 ή στο Πρόγραμμα Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα 2021-2027, διατηρεί τη συμμετοχή σε αυτούς, κατ' εξαίρεση των περιορισμών που προαναφέρθηκαν.

Ε. Γενικές επισημάνσεις

1. Τα νομικά πρόσωπα της παρ. 1 του άρθρου 207 Κ.Τ.Α., μέχρι τη μετατροπή ή συγχώνευση ή λύση τους έως την 31η.12.2026, συνεχίζουν να λειτουργούν σύμφωνα με το καταστατικό τους.

2. Οι αρμοδιότητες των νομικών προσώπων που συγχωνεύτηκαν σε υφιστάμενους αναπτυξιακούς οργανισμούς, καθώς και εκτελούμενα προγράμματα ή έργα ή υπηρεσίες,

χρηματοδοτούμενα ή συγχρηματοδοτούμενα από εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους ή διεθνείς οργανισμούς, συνεχίζουν να υλοποιούνται από τον διάδοχο αναπτυξιακό οργανισμό, υπό καθεστώς καθολικής διαδοχής ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί.

3. Από την 1η Ιανουαρίου 2027 τα νομικά πρόσωπα της περίπτωσης Α, τα οποία δεν λύθηκαν, συγχωνεύτηκαν ή μετατράπηκαν σε αναπτυξιακούς οργανισμούς, λύονται αυτοδίκαια, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Τμήματος Ενδέκατου του ν. 4548/2018 (Α' 104).

4. Επισημαίνουμε στο σημείο αυτό την πρόβλεψη της παρ. 7 του άρθρου 224 του Κώδικα σύμφωνα με την οποία για τη μετατροπή, συγχώνευση ή λύση των αναπτυξιακών οργανισμών εφαρμόζονται ο ν. 4601/2019 (Α' 44) και το Τμήμα Ενδέκατο του ν. 4548/2018 (Α' 104) (παρ.7 του άρθρου 224).

VIII. Απαιτούμενες ενέργειες

1. Ειδικά ως προς την κατάργηση των σχολικών επιτροπών του άρθρου 34 του ν. 5270/2026

Οι δήμοι παρακαλούνται να αποστείλουν στις οικείες Αποκεντρωμένες Διοικήσεις όλα τα απαραίτητα στοιχεία των σχολικών επιτροπών τους (συστατικές πράξεις του κάθε νπδδ και τροποποιήσεις τους) που αυτοδικαίως καταργούνται.

Οι Γραμματείς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων παρακαλούνται να εκδώσουν και να δημοσιεύσουν στο ΦΕΚ τις σχετικές διαπιστωτικές πράξεις της κατάργησης των σχολικών επιτροπών το συντομότερο δυνατό και, πάντως, εντός της τιθέμενης από τον νόμο προθεσμίας.

2. Ειδικά ως προς την κατάργηση των νπδδ του άρθρου 287 παρ. 2 του Κ.Τ.Α.

Οι δήμοι παρακαλούνται να αποστείλουν πριν την 1η.1.2027 στις οικείες αποκεντρωμένες διοικήσεις όλα τα απαραίτητα στοιχεία των ν.π.δ.δ (συστατικές πράξεις, τροποποιήσεις) που αυτοδικαίως καταργούνται.

Οι Γραμματείς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων παρακαλούνται να εκδώσουν τις σχετικές διαπιστωτικές πράξεις το συντομότερο δυνατόν και, πάντως, εντός της τιθέμενης από το νόμο προθεσμίας.

3. Ειδικά ως προς την κατάργηση των συνδέσμων ύδρευσης του άρθρου 287 παρ. 3 Κ.Τ.Α.

Οι δήμοι-μέλη των υπό κατάργηση την 31η Δεκεμβρίου 2026 συνδέσμων ύδρευσης, παρακαλούνται να αποστείλουν το συντομότερο στον Υπουργό Εσωτερικών τη γνώμη των οικείων δημοτικών συμβουλίων τους βάσει της παρ.4 του άρθρου 287, αναφορικά με την ανάληψη των αρμοδιοτήτων του καταργούμενου συνδέσμου στον οποίο συμμετέχουν, προκειμένου για την έγκαιρη έκδοση της προβλεπόμενης υπουργικής απόφασης.

4. Μέχρι την 28 Φεβρουαρίου 2027 θα εκδοθεί απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, σύμφωνα με το άρθρο 209 Κ.Τ.Α., στην οποία καταγράφονται:

- το σύνολο των πάσης φύσης νομικών προσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης του άρθρου 186 Κ.Τ.Α.,

- το σύνολο των πάσης φύσης νομικών προσώπων στα οποία συμμετέχουν δήμοι ή περιφέρειες ή νομικά πρόσωπα αυτών του άρθρου 189 Κ.Τ.Α., καθώς και
- όσα νομικά πρόσωπα των περ. α) και β) έχουν τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης, πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

IX. Καταστατική θέση οργάνων διοίκησης νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης

Στα Κεφάλαια Α' και Β' του Μέρους Γ' του Βιβλίου Δεύτερου του Κ.Τ.Α. και συγκεκριμένα στα άρθρα 292 έως 301, αναδιαμορφώνεται το θεσμικό πλαίσιο, που διέπει την καταστατική θέση των αιρετών και των μελών οργάνων διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται διευκρινίσεις για την εφαρμογή του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου, ειδικά για τα μέλη (αιρετά και μη αιρετά) των οργάνων διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης.

Πιο συγκεκριμένα, με τα ως άνω άρθρα ρυθμίζονται, κυρίως, θέματα αναφορικά με τη λήψη ειδικής άδειας των μελών των οργάνων διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και θέματα σχετικά με τα έξοδα παράστασης και την αποζημίωση, λόγω συμμετοχής τους στις συνεδριάσεις των διοικητικών συμβουλίων.

Το παρόν κεφάλαιο λειτουργεί συμπληρωματικά προς τις διακριτές εγκύκλιες οδηγίες του Υπουργείου, που παρέχει διευκρινίσεις για την καταστατική θέση των αιρετών των δήμων και των περιφερειών.

Α. Λήψη ειδικής άδειας

Για τη διευκόλυνση της άσκησης των καθηκόντων συμμετοχής στα όργανα διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης, προβλέπεται η χορήγηση ειδικής άδειας σε συγκεκριμένα πρόσωπα:

α) για συγκεκριμένο αριθμό ημερών και

β) για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων.

1. Ειδική άδεια για συγκεκριμένο αριθμό ημερών

Ειδική άδεια[18] **εξήντα (60) ημερών**, κατ' έτος, επιπλέον της κατά νόμο προβλεπόμενης κανονικής άδειας, δικαιούνται, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου των:

- Νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των δήμων και των περιφερειών,
- Κοινωφελών επιχειρήσεων των δήμων,
- Δημοτικών και Περιφερειακών Θεάτρων,

---

18 Άρθρο 297 σε συνδυασμό με την παρ. 2 του άρθρου 296 του Κ.Τ.Α.. Περ. β της παρ. 1 και παρ. 3 έως 5 του άρθρου 298 του Κ.Τ.Α..

- Αναπτυξιακών οργανισμών και
- Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και των Δημοτικών Επιχειρήσεων Τηλεθέρμανσης

Τα πρόσωπα αυτά λαμβάνουν την ανωτέρω άδεια για συγκεκριμένο αριθμό ημερών, επιπλέον της ειδικής άδειας που λαμβάνουν, εφόσον εμπίπτουν στις ρυθμίσεις του άρθρου 297 σε συνδυασμό με την παρ. 1 του άρθρου 296 του Κ.Τ.Α..

Ειδική άδεια **εκατόν είκοσι (120) ημερών**,[19] κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής, χορηγείται από την υπηρεσία τους στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου των:

- Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.) και
- Ένωσης Περιφερειών (ΕΝ.ΠΕ.)

Η άδεια αυτή χορηγείται στα μέλη των ανωτέρω οργάνων διοίκησης, οι οποίοι είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί υπάλληλοι, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και εάν εργάζονται, και με την πρόσθετη προϋπόθεση ότι δεν είναι δήμαρχοι ή αντιδήμαρχοι ή αντίστοιχα περιφερειάρχες, αναπληρωτές περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες, των οποίων αναστέλλεται αυτοδίκαια το δημόσιο λειτούργημα ή η άσκηση των καθηκόντων τους ή επιλέγουν την ειδική άδεια άνευ αποδοχών για όλο το διάστημα της θητείας τους.

Επιπλέον, ειδική άδεια έως **ενενήντα (90) εργάσιμες ημέρες**, κατ' έτος, επιπλέον της κανονικής άδειας, χορηγείται, με τις ίδιες προϋποθέσεις, στους προέδρους των Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων (Π.Ε.Δ.).

2. Ειδική άδεια για συμμετοχή σε συνεδρίαση συλλογικού οργάνου

Δικαιούνται να απουσιάσουν από την εργασία τους, εφόσον είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί υπάλληλοι με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, την ημέρα συνεδρίασης του συλλογικού οργάνο[20] προκειμένου να συμμετέχουν σε αυτή, ανεξαρτήτως εάν διεξάγεται σε εργάσιμες ώρες και ημέρες, ανεξαρτήτως δηλαδή αν η συνεδρίαση εμπίπτει στο εργασιακό τους ωράριο, τα μέλη:

- των διοικητικών συμβουλίων νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης του άρθρου 186 του Κ.Τ.Α.,
- του διοικητικού συμβουλίου, της εκτελεστικής επιτροπής, του εποπτικού συμβουλίου και των επιμέρους επιτροπών της Κ.Ε.Δ.Ε. και της ΕΝ.Π.Ε.,
- του διοικητικού συμβουλίου, των εκτελεστικών επιτροπών και των εποπτικών συμβουλίων των Π.Ε.Δ. και

19 Περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 298 Κ.Τ.Α.

20 Περ. γ) έως ζ) της παρ. 2 του άρθρου 298 σε συνδυασμό με το άρθρο 186 του Κ.Τ.Α.

- της εκτελεστικής επιτροπής συνδέσμων με πληθυσμό άνω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) κατοίκων.

Τα ανωτέρω πρόσωπα, εφόσον υπηρετούν ή κατοικούν σε νησιά διάφορα από την έδρα του δήμου, δικαιούνται να απουσιάζουν από την εργασία τους για τον ίδιο λόγο επί δύο (2) ημέρες, περιλαμβανομένης της ημέρας συνεδρίασης του οικείου συμβουλίου.

Για τα πρόσωπα των ανωτέρω κατηγοριών που δικαιούνται ειδική άδεια συγκεκριμένων ημερών και ταυτόχρονα ειδική άδεια για συμμετοχή σε συνεδρίαση συλλογικού οργάνου, οι ημέρες ειδικής άδειας για συμμετοχή σε συνεδρίαση συλλογικού οργάνου λαμβάνονται επιπλέον της ειδικής άδειας συγκεκριμένων ημερών.

3. Υπολογισμός ημερών άδειας

Σημειώνεται ότι η έννοια του έτους, για τη λήψη ειδικής άδειας για συγκεκριμένο αριθμό ημερών,-ταυτίζεται με αυτή του ημερολογιακού έτους. Στις περιπτώσεις, ωστόσο, που ο χρόνος θητείας των αιρετών που μετέχουν στα διοικητικά συμβούλια των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης δεν ταυτίζεται με το ημερολογιακό έτος αλλά είναι μικρότερος, οι ημέρες ειδικής άδειας **χορηγούνται αναλογικά με το χρόνο θητείας στο αιρετό αξίωμα.**

4. Τρόπος χορήγησης ειδικής άδειας

Την **ειδική άδεια για συγκεκριμένο αριθμό ημερών και για συμμετοχή σε συνεδρίαση συλλογικού οργάνου** λαμβάνουν τα δικαιούμενα πρόσωπα, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας και εάν εργάζονται στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα[21], κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης, η αποδοχή της οποίας είναι υποχρεωτική για τον εργοδότη ή την υπηρεσία τους. Κατά τη λήψη της ειδικής άδειας τα δικαιούμενα πρόσωπα λαμβάνουν από την υπηρεσία τους τις πλήρεις αποδοχές της θέσης τους.

Η **ειδική άδεια για συγκεκριμένο αριθμό ημερών** λαμβάνεται επιπλέον της κατά νόμο προβλεπόμενης κανονικής άδειας και δύναται να χορηγείται και τμηματικά σε εργάσιμες ημέρες και ώρες μετά από σχετική αίτηση. Το χρονικό διάστημα χρήσης της θεωρείται πραγματικός χρόνος υπηρεσίας για όλα τα υπαλληλικά, εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα.

Για την **ειδική άδεια για συμμετοχή σε συνεδρίαση συλλογικού οργάνου**, ο πρόεδρος του αρμόδιου συλλογικού οργάνου χορηγεί βεβαίωση συμμετοχής στη συνεδρίαση για κάθε νόμιμη χρήση.

---

21 Παρ. 3 έως 5 του άρθρου 298 και παρ. 2 και 3 του άρθρου 297 του Κ.Τ.Α.

Β. Οικονομικές Απολαβές

1. Έξοδα παράστασης

1.α. Δικαιούχοι

Οι πρόεδροι και οι αντιπρόεδροι των διοικητικών συμβουλίων νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης δικαιούνται να λαμβάνουν έξοδα παράστασης[22] από το οικείο νομικό πρόσωπο, με την επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 301 του Κ.Τ.Α.. Συγκεκριμένα, δικαιούχοι είναι, κατά τη διάρκεια της θητείας τους, **ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου** των:

- Νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των δήμων και των περιφερειών,
- Κοινωφελών επιχειρήσεων των δήμων,
- Δημοτικών και Περιφερειακών Θεάτρων,
- Αναπτυξιακών οργανισμών και
- Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και Δημοτικών Επιχειρήσεων Τηλεθέρμανσης

Ειδικά ο **πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος των Φορέων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α.)**, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, λαμβάνουν έξοδα παράστασης ισόποσα με το εβδομήντα τοις εκατό (70%) της αντιμισθίας του δημάρχου του μεγαλύτερου σε πληθυσμού δήμου που μετέχει στον Φο.Δ.Σ.Α., με την επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 301 του Κώδικα[23].

1.β. Ύψος εξόδων παράστασης

Οι προϋποθέσεις και το, κατά ανώτατο όριο, ύψος των εξόδων παράστασης για τα ανωτέρω πρόσωπα καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών. Το ακριβές ύψος αυτών εξειδικεύεται με απόφαση του οικείου νομικού προσώπου[24].

Σε ό,τι αφορά στη λήψη εξόδων παράστασης, επισημαίνουμε επιπλέον τα ακόλουθα:

---

22 Παρ. 2 και 3 του άρθρου 296 σε συνδυασμό με την παρ. 3 του άρθρου 305 και την παρ. 1και 4 του άρθρου 301 Κ.Τ.Α.

23 Παρ. 3 του άρθρου 296 του Κ.Τ.Α.

24 Παρ. 3 του άρθρου 305 του Κ.Τ.Α. και υπ' αρ. 705/8.7.2026 απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών « Καθορισμός, κατ' ανώτατο όριο, του ύψους των εξόδων παράστασης αιρετών οργάνων νομικών προσώπων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.» (Υ.Ο.Δ.Δ. 973).

- Τα ανωτέρω πρόσωπα που λαμβάνουν έξοδα παράστασης, εάν κατέχουν περισσότερες από μία (1) ιδιότητες, βάσει των οποίων τα δικαιούνται, επιλέγουν τη λήψη αυτών αποκλειστικά από μία ιδιότητα, με υπεύθυνη δήλωση που υποβάλλεται στους οικείους φορείς[25].
- Τα πρόσωπα που λαμβάνουν έξοδα παράστασης βάσει της παρ. 6 του άρθρου 18 του π.δ. 74/2011 (Α΄ 181), περί Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, καθώς του άρθρου 7 και την παρ. 7 του άρθρου 37 του π.δ. 75/2011 (Α΄ 182), περί Περιφερειακών Ενώσεων Δήμων και Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, δύνανται να λαμβάνουν και έξοδα παράστασης για άλλη ιδιότητα που κατέχουν βάσει της οποίας τα δικαιούνται.
- Τα ανωτέρω πρόσωπα, που λαμβάνουν έξοδα παράστασης, έχουν τη δυνατότητα άρνησης λήψης αυτών ή παραχώρησή τους προς οποιονδήποτε κοινωνικό σκοπό. Η άρνηση ή η παραχώρηση γνωστοποιούνται με σχετική αίτηση του προσώπου προς την οικονομική υπηρεσία του δήμου ή της περιφέρειας[26].

2. Αποζημιώσεις για τις συνεδριάσεις των συλλογικών οργάνων

2.α. Δικαιούχοι αποζημίωσης για τη συμμετοχή σε συνεδρίαση συλλογικού οργάνου

Ορισμένες κατηγορίες μελών συλλογικών οργάνων[27] δικαιούνται να λαμβάνουν αποζημίωση για τη συμμετοχή τους σε κάθε συνεδρίαση, και μέχρι τρεις (3) συνεδριάσεις ανά μήνα. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω δικαιούχοι είναι **τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων, εκτός των προέδρων και αντιπροέδρων**, των:

- Νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των δήμων και περιφερειών
- Δημοτικών και Περιφερειακών Θεάτρων
- Κοινωφελών επιχειρήσεων των δήμων
- Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης και Αποχέτευσης και Δημοτικών Επιχειρήσεων Τηλεθέρμανσης

Επιπλέον, δικαιούχοι είναι **τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και της εκτελεστικής επιτροπής των συνδέσμων, εκτός των προέδρων και αντιπροέδρων**.

2.β. Ύψος αποζημίωσης

Το ύψος της αποζημίωσης, για κάθε συνεδρίαση, καθορίζεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του οικείου νομικού προσώπου, με ανώτατο όριο το ποσό που

---

25 Δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 301 του Κ.Τ.Α.
26 Παρ. 4 του άρθρου 301 του Κ.Τ.Α.
27 Παρ. 3 του άρθρου 299 του Κ.Τ.Α.

αντιστοιχεί στο ένα τοις εκατό (1%) των εξόδων παράστασης που λαμβάνει ο πρόεδρος του νομικού προσώπου και βαρύνει τον προϋπολογισμό του.

Γ. Έναρξη ισχύος

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Β' για την καταστατική θέση των μελών των οργάνων διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης εφαρμόζονται για κάθε νομικό πρόσωπο τοπικής αυτοδιοίκησης από την 7η Ιουλίου 2026[28].

Παρακαλούμε για την άμεση εφαρμογή των ανωτέρω καθώς και για την ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων και των εμπλεκομένων υπηρεσιών.

28 Παρ. 1 του άρθρου 307 του Κ.Τ.Α.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr, καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Καλογήρου Αναστασία	2131364394
Κατσίκα Γεωργία	2131364360
Ζιώζια Ηρώ	2131364338

Ειδικά για τα θέματα οικονομικής διοίκησης των νομικών προσώπων τοπικής αυτοδιοίκησης, μπορείτε να απευθύνεστε στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Ζαφειρίου Κωνσταντίνος	2131364016
Πάρης Μαυρομμάτης	2131364801

Την εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών www.ypes.gr, στη διαδρομή: *Υπουργείο/Εγκύκλιοι, όπως και στη διαδρομή: Υπουργείο/Θεσμικό πλαίσιο Νομικών Προσώπων, Συνδέσμων, Επιχειρήσεων ΟΤΑ/Προεδρικά Διατάγματα-Αποφάσεις-Εγκύκλιοι.*

Ο Υπουργός Εσωτερικών

Θεόδωρος Λιβάνιος

Αποδέκτες:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας
   - Γραφεία Γραμματέων
   - Γενικές Διευθύνσεις Εσωτερικής Λειτουργίας
2. Δήμοι της χώρας
   - Γραφεία Δημάρχων
   - Πρόεδροι δημοτικών συμβουλίων
3. Περιφέρειες της χώρας
   - Γραφεία Περιφερειαρχών
   - Γραφεία Αντιπεριφερειαρχών

Κοινοποίηση:

1. Κ.Ε.Δ.Ε.
2. ΕΝ.Π.Ε.

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείου Υφυπουργού
3. Γενικός Γραμματέας Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης
4. Μονάδα Σύνταξης και Εφαρμογής Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
5. Διεύθυνση Οικονομικών Τοπικής Αυτοδιοίκησης